

LÄS OCH SKRIV MED FANTOMEN KIDS!

ett lektionsupplägg för årskurs 4-6

av Emanuel Gustafsson

Introduktion

Att locka alla elever till läsning är en utmaning. I undervisningen behöver eleverna få möta olika genrer för att förhoppningsvis fastna för någon som sedan väcker läslusten till liv.

Serier i Undervisningen som drivs av Egmont Publishing har tagit fram lärarhandledningar med utgångspunkt i Kalle Anka- och Bamseserier för att skapa läslust och variera läsupplevelserna i skolan. Nu kommer ytterligare seriekaraktärer som förhoppningsvis fångar ytterligare några elever – denna gång från den vandrande vålnaden Fantomens spännande värld! Följ med Fantomens barn, Kit & Heloise, på spännande äventyr och låt dina elever läsa, diskutera och skriva med lustfyllda serier som läromedel!

Målet med uppgifterna är att både locka till läsning, textsamtal samt olika skrivuppgifter. Upplägget innehåller förslag på olika övningar som kan genomföras för att utveckla elevernas läs- och skrivförmåga. Se övningarna framförallt som inspiration och anpassa dem gärna så att det passar dig och din skolklass så bra som möjligt!

Lycka till!

Emanuel Gustafsson

Om författaren

Emanuel Gustafsson är förstelärare i Jönköpings kommun. Han är grundskollärare i åren 1-6 och undervisar främst i svenska, svenska som andraspråk samt de samhällsorienterande ämnena. Han har tidigare använt sig av serier i sin undervisning, vilket upplevdes gav positiva effekter hos eleverna både gällande ett ökat läsintresse samt i deras skrivutveckling. Den genrepedagogiska undervisningen som bedrevs finns beskriven, på sidorna 153-158 i antologin "Språk i alla ämnen för alla elever – forskning och beprövad erfarenhet". Efter det har serier varit en självklar del i hans undervisning.

INNEHÅLL

1. Diskussionsuppgift: Vad är en hjälte?
2. Läsövning med text- och bildsamtalsfrågor
3. Släktforska
4. "The big five" med faktainsamling
5. Diskussionsuppgift: Orsak/konsekvens
6. Djungelordspråk/ordspråk
7. Skapa egna serier
 - Skapa din egen hjälte
 - Skapa din egen serie

ELEVATERIAL

Seriealbumet "Fantomen Kids: Kit och Heloise på äventyr"

Bilaga 1: Förslag på samtalsfrågor

Bilaga 2: Släktträd

Bilaga 3: 6-fältare

Bilaga 4: Djungelordspråk

Bilaga 5: Min egen hjälte

Bilaga 6: Serierutor

1. Diskussionsuppgift: Vad är en hjälte?

Kit och Heloise kommer bli den 22:a generationens Fantomen. Fantomen som är en hjälte som bland annat har kämpat mot orättvisor i världen. Inför arbetet med serietidningen diskutera vad som kännetecknar en hjälte.

Exempel på diskussionsfrågor: Vad är en hjälte? Vad gör en hjälte? Finns det olika sorters hjältar? Vad är en superhjälte? Vad är en vardagshjälte? Är det någon skillnad på superhjältar och vardagshjältar? Känner du någon hjälte?

2. Läsövning med samtalsfrågor

Läs serierna antingen högt, enskilt eller i mindre grupper. Diskutera och samtala om både text och bilder.

Bilaga 1: Förslag på samtalsfrågor

3. Släktforska

Kit eller Heloise kommer bli den 22:a Fantomen i ordningen. I sitt släktträd har de 21 tidigare Fantomenförfärder. Hur ser ditt egna släktträd ut? Hur långt bakåt i historien kan du komma?

Bilaga 2: Släktträd

4. The Big Five

I "Tjuvjägarens fasa" möter man ett av de fem stora djuren, nämligen noshörningen. Efter serien kan man även läsa en faktatext om noshörningar.

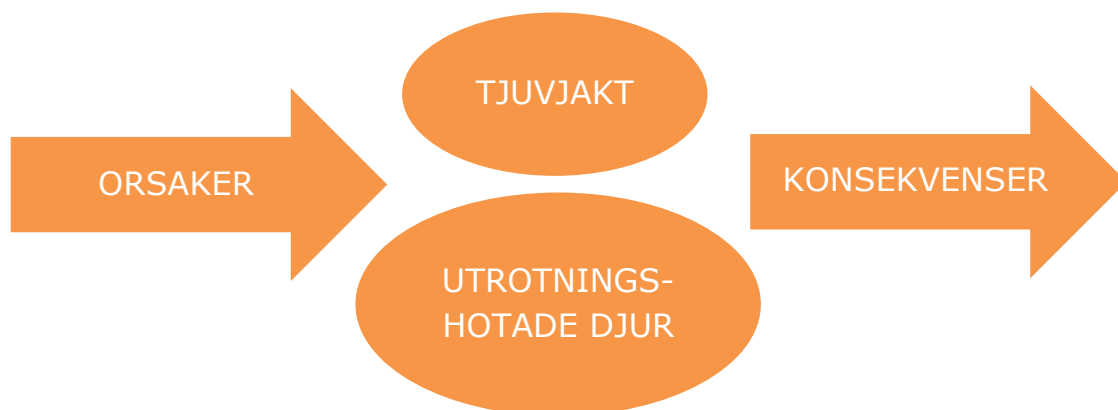
På wwf.se kan du hitta fakta om "the big five", samlingsnamnet för bufflar, elefanter, lejon, leoparder och noshörningar.

Låt eleverna söka fakta om de olika djuren och skriva faktatexter alternativt skapa egna GOTD eller powerpoints där de presenterar de olika djuren.

Bilaga 3: 6-fältare till faktainsamlingen

5. Diskussionsuppgift: Orsak/konsekvens

Diskutera och försök hitta orsaker och konsekvenser till varför det finns tjuvjägare samt varför vi idag har utrotningshotade djur.

6. Djungelordspråk/ordspråk

Fantomen har genom alla tider gjort goda gärningar. Utifrån hans goda gärningar har det skapats djungelordspråk i Bengalis djungler. Kit och Heloise kommer garanterat även de få ordspråk uppkallade efter sina gärningar.

Vilka ordspråk kan eleverna sedan tidigare?

Samtala om ordspråk och samtala om vad de kan betyda. Förslagsvis kan eleverna måla förklarande bilder till ordspråk.

Vilka ordspråk skulle man kunna skapa efter Kit och Heloise gärningar i de olika serierna?

I Bilaga 4 kan du hitta ursprungliga djungelordspråk efter Fantomens goda gärningar samt förslag på andra vanliga ordspråk att samtala om och måla bilder till.

7. SKAPA DIN EGEN SERIE

7.1 Skapa din egen serie

I inledningen kan man läsa om seriealbumets huvudpersoner och hjältar – Kit och Heloise – och deras intressen och egenskaper. Nu ska du få chansen att skapa en helt egen hjälte. Vad har din hjälte för egenskaper och intressen? Har han/hon någon särskild superkraft? Och hur ser din hjälte ut? Låt dig gärna inspireras av andra hjältar från både seriernas, litteraturens och filmens värld, eller om du föredrar – av en verklig person!

Tips: Att ge sina figurer personliga egenskaper och karaktäristiska drag, kläder eller andra speciella kännetecken är viktigt när man arbetar med seriefigurer. Ibland kan det till och med vara bra att överdriva utseendet, t.ex. ge sin karaktär onormalt stora muskler eller en extrem klädsel. På så sätt kan läsarna snabbt känna igen figuren och inte blanda ihop den med andra.

Använd bilaga 5 för att beskriva och teckna din alldeles egna hjälte.

7.2 Skapa din egen serie

Hitta på en ny hjälteserie med Kit och Heloise, eller kanske med din helt egna hjälte som du tidigare har presenterat i föregående övning. Eller, varför inte skapa en häftig berättelse med något av "the big five"-djuren som hjälte! Låt fantasin flöda!

Tips: Tänk på att en tecknad serie bör ha en tydlig röd tråd. Precis som i en bok och en film bör din serieberättelse innehålla en tydlig:

...början. Här presenteras vi för de viktigaste personerna/karaktärerna i berättelsen.

...mitten. Här händer ofta något oväntat som för handlingen i en ny riktning. Kanske är det en skurk som ställer till något.

...och ett slut. Här knyts alla trådar samman. Vi får veta hur det går för huvudpersonen, om skurken får sitt straff eller om någon hittar den försvunna skatten.

Börja med att skriv ner din berättelse på ett papper och låt gärna en klasskamrat läsa igenom och komma med synpunkter. När du känner dig nöjd med din berättelse är det dags att börja teckna. Tänk på att

göra plats för eventuell text i serierutorna, tex. i pratbubblor. Börja med blyerts så kan sudda och enkelt göra ändringar. När du känner dig klar med dina teckningar så kan du fylla i blyertsteckningarna med tusch, och om du vill, avsluta med att färglägga.

Sist men inte minst, glöm inte att ge din serie en bra titel!

För mer inspiration och tips på hur du gör en egen seriefigur och tecknad serie rekommenderas lärarhandledningen "Skapa egna serier" av Jimmy Wallin. Den finns att ladda ner gratis från Serieriundervisningen.se

Bilaga 6: Ark med tomma serierutor.

Om Serier i Undervisningen

Serier i Undervisningen är ett läsinitiativ från det svenska medieföretaget Egmont Publishing med syfte att främja läslust och läsutveckling bland Sveriges skolelever med hjälp av serier. Satsningen vänder sig primärt till skolbibliotekarier, lärare och pedagoger. Via hemsidan Serieriundervisningen.se erbjuds skolanpassat läromaterial i form av gratis lärarhandledningar och serier till specialpris, samt arrangemang av serieworkshops och besök av serieskapare. Läs mer på www.serieriundervisningen.se

Bilaga 1: Förslag på samtalsfrågor

Kit & Heloise på äventyr

Hur väcktes den förste Fantomen till liv?
"mörkret besegras" – vad innebär det?
Vem är Ituri?
Hur ser det ut i byn?
Vad innebär det att gillra en fälla?
Vad har Kit och Heloise fått för träningsuppdrag?
Vad är det banditerna vill åt?
Vem är gamle Moz?
Vem är den vandrande vålnaden?
Vad betyder efterlyst?
Hur fångades banditerna?
Varför berättar inte byhövdingen om skatten, tror du?
Vilken av alla fällor tyckte du var bäst? Varför?
Vilka onomatopoetiska (ljudhärmande) ord hittar du i serien?

Monstret inom oss

Vad är en internatskola?
Vad är det för mask som Kit får?
Hur ser masken ut?
Vad är det för ett monster?
Hur kan Heloise veta att monstret är en bluff?
Varför vill mannen ha tillbaka masken?
Vad gjorde mannen för misstag?

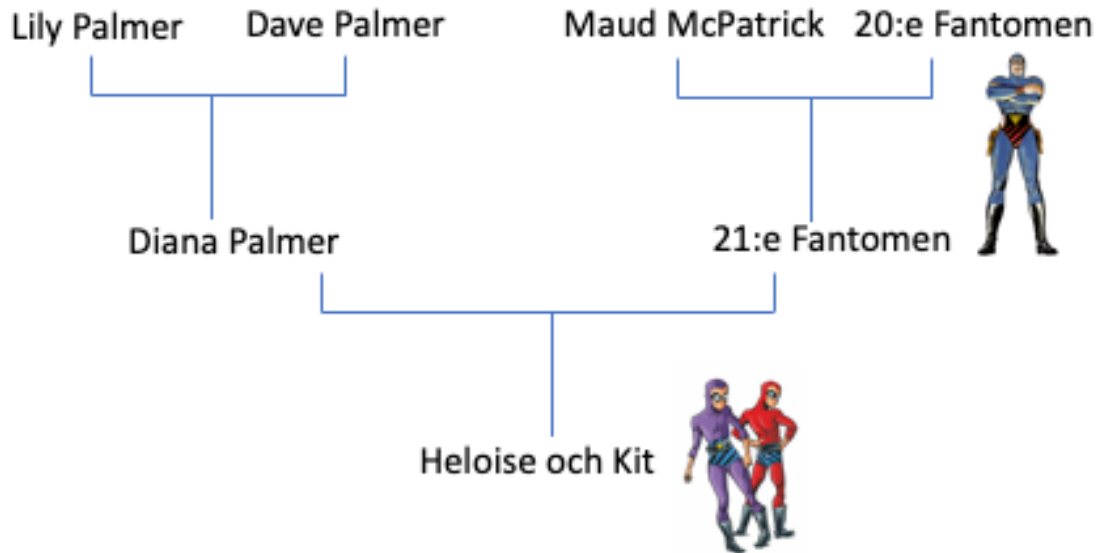
Tjuvjägarens fasa

Vad betyder savann?
Beskriv savannen du ser på bilden!
Vad betyder inspektion?
Vad betyder nautiska mil?
Varför har de så bråttom att åka?
Vem är Ituris vän, tror du?
Vem är Malcolm?
Vad betyder tjuvjägare?
Varför vill tjuvjägare ta djurens horn?
Vilken likhet har noshörningshorn med människors naglar?
Vad får Kit och Heloise av Ituri?
Vad betyder underbemannade?
Vad innebär det att vända något till sin fördel?
Varför tog tjuvjägaren Malcolms horn?
Tycker du att serien slutar lyckligt? Varför? Varför inte?
Vilka djur av "the big five" såg du i serien?

Bilaga 2: Släktträd

Rita upp ditt eget släktträd i rutan nedan. Här kan du också se en liten del av Fantomens släktträd, med tvillingarna Heloise och Kit, deras föräldrar Diana och den nuvarande Fantomen, och deras respektive föräldrar. Fantomens släktträd är långt och sträcker sig ända tillbaka till 1500-talet då den första Fantomen föddes 1516.

Mitt släktträd

Bilaga 3: 6-fältare till faktainsamling

KLASSIFICERING	UTSEENDE	BOENDE
FÖDA	FIENDER	ÖVRIGT

Bilaga 4: Djungelordspråk/ordspråk

Dessa 12 är de ursprungliga djungelordspråken efter Fantomens gärningar och har skrivits av Fantomens skapare Lee Falk:

- "Att vakna i mörkret och se Fantomen – en fasa för onda män."
- "Den som ser Fantomen utan mask dör en fasansfull död."
- "Det finns nätter då Fantomen lämnar djungeln och går på stadens gator som en vanlig man."
- "Du hittar aldrig Fantomen – han hittar dig."
- "Då Fantomen frågar svarar man."
- "Då Fantomen rör sig står blixten stilla."
- "Fantomens röst isar i blodet."
- "Fantomen har tio tigrars styrka."
- "Fantomen har tusen ögon och tusen öron."
- "Fantomen smyger tystare än djungelkatten."
- "Fantomen är hård mot de hårda."
- "Sikta aldrig på Fantomen."

Förslag på ordspråk:

- Alla vägar bär till Rom.
- Alla känner apan, apan känner ingen.
- Allt är inte guld som glimmar.
- Borta bra, men hemma bäst.
- Bättre fly än illa fäkta.
- Den som söker han finner.
- Den som väntar på något gott väntar aldrig för länge.
- I nöden provas vännen.
- Man ska inte kasta sten i glashus.
- När katten är borta dansar råttorna på bordet.
- Tala är silver tiga är guld.
- Ärlighet varar längst.
- Är man med i leken får man leken tåla.

Bilaga 5: Min egen hjälte

Namn:

Bild:

Intressen:

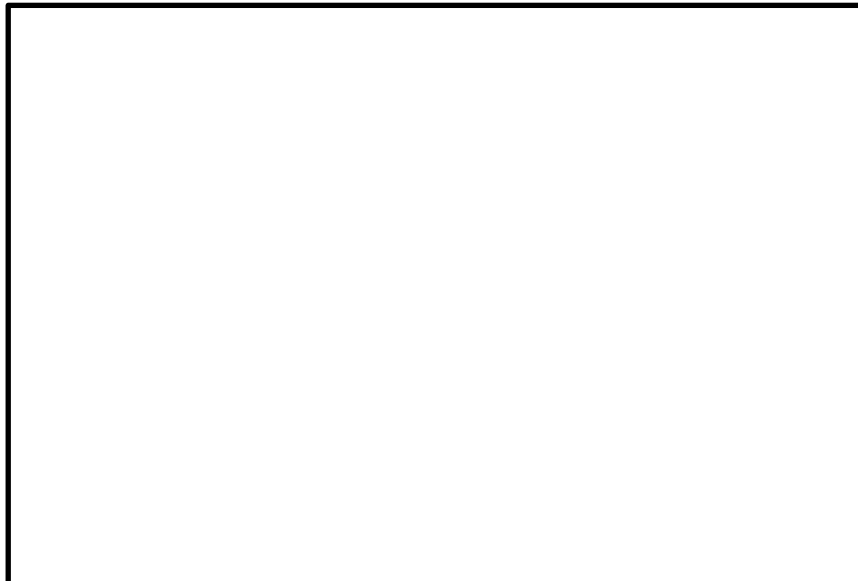
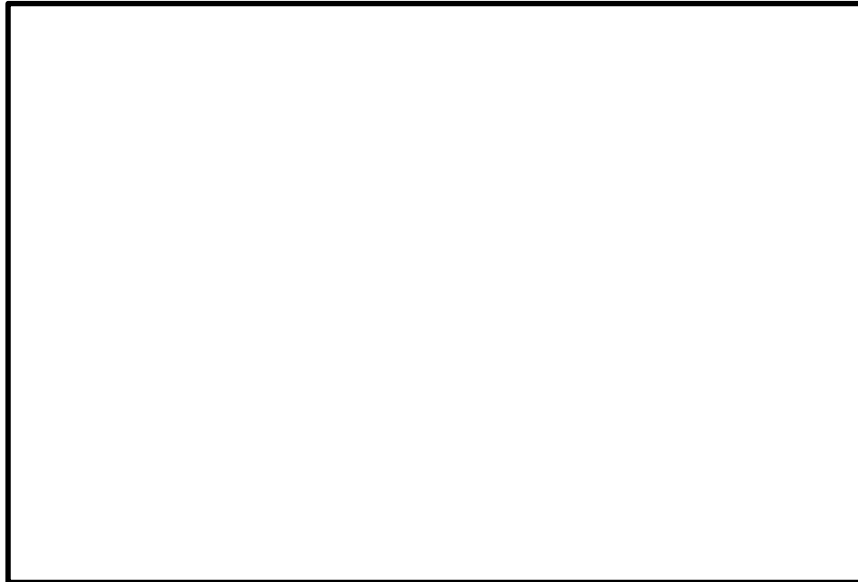
Egenskaper:

Superkrafter:

Ordspråk:

Övrigt:

Bilaga 6: Serierutor

Bilaga 6: Serierutor

--	--

--	--

--